

896

14636

ДОСВІТНІ:

КВІЛЬСОВИЙ

СІМФОНІІ.

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ.

ДОСВІТНІ
СІМФОНІІ

!

ВСЕУКРЛІТКОМ
ХАРКІВ 1922 РІК-

Друковано в кількості
3000 примірників.

ВНООФ
Звірено 20 08 р.

Центральна
наукова бібліотека
АН УРСР
Акт № 1993
№ 12 100 - 25

ДОСВІТНІ СІМФОНІІ.

ДОСВІТНІ СІМФОНІІ.

I.

Аз есмь робітник...
Моя буденна блюза,—що погляди сині коханки
...вмить помутніли від шторму
...в поглядах синіх коханки
стогнуть пороги
..в поглядах синіх коханки
в муках рожеві дороги.

Стрілець—той знає смак,
коли запахне перший вистріл
А ти весна.
ти затрояндила в повітрі млистім?

А то здивовано тополі
зашелестять і
змовкнуть
А там, в горі
неясно зашумує
І от белькочуть над головою журавлі...
Ой, журавлі!..

А то з повітрям ніс веде переговори
і баско б'ється в ґрунт моя жага,
бо з кобилиці льється сонце.

Я бачив ніжки під кущем
... бунтарка—кров: експрес на волі
Прохав і плазував—
іще! іще!

А обрій расплескав солодкий стогін

Ах, я не зрівняю пахощі свої блюзи—
ані з поглядом синім коханки,
ані з смаком першого вистріла,
ані з мукою в тих журавлях.

Моя блюза пахне—
вугіллям

... до гавані летіла хвиля
—віялом—а там розбилась
і потонула над морем.
Коли це було?

— Агі!

То—пахне моя блюза—
вугіллям.

Моя буденна блюза—і погляди сині коханки,
що вмить помутніли від шторму
...в поглядах синіх коханки
стогнуть пороги
..в поглядах синіх коханки
в муках рожеві дороги.

II

Зачорніло на путі,
а на серці синій смак.
Там на плесах за горами,
за горами на узліссі
задрімала осінь.

... А ми—
до брами йшли
з посьолку
... чи християне у катакомби?
... Середневіччя сниться...
А там—
вже підіймався в гору гомін
і вже гуде, гуде і россипається залізо
—до неба ліземо в задумі.

В списках... чи може над списками?..
круки заснули... стережуть.
А далі простір, фіолети,
А далі—далі трап
і вóди—вóди расплескались—
блакитного цебра.

III

Сонце! Засмійся у мій кошук!
Полоскочи мое блискуче долото,
як я замріяну далеку далину,

Полоскочи і їх (а з ними й я!)
оті поеми героїчні,
що викликають до чола віки—епохи...

Сонце! Я такий романтик, як і ти,
і до мого серця
завжди нового
свіжого, свіжого, наче липовий цвіт
босоніжки—феї—золото ліризму
під жаги зітхання
з криком!
з криком!
упадуть!

Сонце! Ох, ти, сонце моє!..
А все ж таки і ти захмарилось
— Думаєш?
...Замислилося сонце...
Крізь повінь хмар, в глибині вод
замислилося сонце.
...Ростаборилась тінь...
...Яка глибінь! Яка глибінь,
коли замислюється сонце!..

IV. .

Аякс... Аякс...
Син чоловічий у стихії,
в гармонізації природи

Син чоловічий йде!
За кроком крок—
іде!

І сниться йому море
і сниться йому шторм.
А він такий похмурий...
Але він все поборе!
Але він все поборе!

Аякс... Аякс...
Під дзвони криці
і мислі—птиці
— понеслися.

...А із землі—піднявся гул..
Куди цей гук? Куди цей гул
великого із велетенських князя?

Я зачарований стояв —
сімфонія досвітня — почалася.

КЛАВІАТУРТЕ.

Клавіатурте розум, почуття і волю—
клавіатурте!
Шукайте метрополію свідомого життя.

Собака чуває проміння сонця,
а ти—о, чоловіче—ти знавш блиск
байдужих зорь?

Кінцеві межі кучугурять
і вишкіряються з пільми,
а там нікчемність: атом—нуль
.. Куди це вітер так війнув
з пільми?

Пустить по тирсі Арімана
свій гострий нюх
Пізнайте все в віках і над віками.

Майдани в марности загрузли—
у калюжах
...не мітінгуйте мій патос!
Бреде склизька і мрячна осінь.

Ми чули—бачили і вибухи і морок—
чи то сузірря мріяли в снігах,
коли по рейках тихих семафорів
пливла зелена
фантазійна
путь?

А сьогодні ваше ізмарагдове слово—
на чорта?
на чорта, коли нема молитви?
Кінь непідкований негідний,
кінь непідкований по брукові не побіжить,
а ми хочемо—
без межі,
д'ех—без межі!

Молимося тобі, невідомість минулого,
сучасного і майбутнього.
Молимося мудрости і віку, і секунди.
Молимося тому, чого не знаємо,
бо наша молитва—жага все-всепознання.

Клавіатурте розум, почуття і волю!
Клавіатурте!

Т І Н І.

В серпанках вечори проходять біля вікон,
за пічкою квилить сіренький смуток

..Сьогодні дико..

..Тіні, падають тіні
Свист ногоя Т'єра
Хлопці! Скоріш на коні!
Коні!
Коні!
Коні!

Жах.

Зав'юшилось сбличчя кровью
..на ярмарці колись.
Чого ж ти ніч не сплянтувала брови?
Чого ж ти не подивишся униз?
Чого?

Темно, в голубих проваллях мряка
Я казками снити захотів,
а небо нанялось напевне плакати...

Старчихою—торбинка з сухарем,
із зморшками турботи на чолі
звернула доля на тернисту путь

А там,
а там
уже ідуть
ідуть
ідуть.
Куди?

інтимно так колись припливи і відпливи
Плескалися моря... ой, човен мій нірець!..
Тоді пурпурила і розлилася повінь

..Тіні, падають тіні
Свист ногає Т'єра
Хлопці! Скоріш на коні!
Коні!
Коні!
Коні!
Жах.

М И

Ми проходили повз шахти...
Ми—любовниця і я.
Сонце грало на сопілку
грало липко на сопілку —
ліденцеву.

Я за руку її взяв
й наші очі упірнали
в легіт.

Ах, як легіт засміявсь
і бузково і тендітно,
коли дзвінко біля серця
на пляшках хтось вибивав
І звернули ми на стежку
...чи то в сонце увійшли?
— Роскажи мені, соколе,
про світанок?
...над криницею світанок,
а навколюшках бори
Метушилася заграва:
в спогад бив прозорий шлак
Леопардило м'язами —
..Я як криця був міцний,
а вона тополю знала
шо, струнка, весніла десь..
Ми проходили повз шахти —
Ми—любовниця і я.

Подивись на крицю—потонули очі
В криці пророкую про останню ніч
Докує зозуля—і замовкне в нетрах
І шугне в кошару по кошаччі шум.

Росплети задуму на полотнах сонця
..Хочу божевільно, хочу через край,
Бо в сонця далекі за Шляхом Чумацьким
Кинув хуртовинно поклик золотий.

Снив я в кочегарці—на жарині погляд
Сумував лосунем в лісі в осени
Як ховався місяць в пелюстках світанку
І так тепло сіяв діаманти схід

Росплети задуму на полотнах сонця
...Хочу божевільно, хочу через край,
Бо в сонця далекі за Шляхом Чумацьким,
Кинув хуртовинно поклик золотий.

НА ЦВИНТАРІ

Цвинтарь. Шелюга. Хрести.
Братерський спокій
Тут.
Цитуйте! Прислухайтесь!

По сходах у гору все вище і вище
Неначе сама невидима доба
На темне підбанне високе горище
Теленькати лізе дзвонарь.

..І раптом —
гармати, тріск кулеметів
і вереск в блакить:
— Нема неба,
Нема!
Єсть —
Бороть - ба!

ПАМ'ЯТИ ГНАТА МИХАЙЛИЧЕНКА..

Із клясою громів
твое життя —
„роман блакитний“
Товаришу! сьогодні ми всесвітні,
безсмертні, як життя
і вічні, як простори...
Не згорнимо свій стяг
і ще раз вдаримо об землю „вчора“.

Шопена в спогад лиш на мить,—
не домовина кличе— домна.
Товаришу, сьогодні ми
в літавріім „дома“

Загинув ти, а там..
Та не сконає марсельєза
Лишень в борні лишень в боях —
і ти і я.

Він чує нас.. блакиття хвиль
Ах, на хвилину в тугу чола,
а потім біль—в провалля біль
І ще раз вдаримо об землю „вчора!“

С М У Т О К.

В зелених композиціях сьогодні ріс,
а потім довго з корпусами
з мійськими корпусами розмовляв.

І руки бліді наче місяць
...його, його далекий сніп!
до мене геній простягав

— то Леонтовича зелений,
зажурний, як осінній дощ

Журба, турбота і сум, і смуток
вклоняюсь вам!

Люблю у полі, на могилі
стояти в вечорах
і прислухатись і молитись
тому, що там жеврів ледве,
коли далеко на селі
перекликаються собаки

То в композиціях зелених
росте мій дух
— гармонія істоти.

...В зелених композиціях сьогодні ріс...

ЗА ОБРІЄМ ЗІМА.

Посьолок на горі, а там—завод сизий
На серці пелюстки так тепло—тепло: мак.
Вже одцвірінькав птах свої жагучі меси —
За обрієм зіма.

За обрієм зіма, а лебедині крила..
Не видко на шляхах—жевріє листопад,
Але й промінне—цвіт не намантачить рала —
Захворів у степах.

Добра ніч! У вирій ми, гуси, простяглися
За вами й я тули (вовтузиться сумнів)
І завжди так в житті: до сонця несемося,
Лишень затихнуть десь його палкі пісні

Лосунем поплигав вітрець жовто - осінній,
Росте на думці дуб з голісеньким гіллям.
Гудок. Товариші ідуть, як франк—масони.
І на спочинок теж задумливі поля.

Мовчазно. Шарудить лишень змарніле листя,
Похилий пес пробіг через сумний байрак...
В якій гармонії я дочекаюсь гостя?..
За обрієм зіма..

Г О Л О Д.

Обгризли дерева за повіткою коні,
Гаряче дмуха вітер в степ,
Куоляться по шляхах і по оселях стогін —
Жах росте.

А сонце нагартовані язика гостре,
А сонце в рослину смертельні ножі,
Гинуть у тузі тремтячі роси,
Роспука біжить.

Мандрують на бездоріжжю халабуди,
За ними стежить журний рип,
А на горизонті в фіолетах закутий
Конає спечений грім.

Збентежено дивиться неосяжна блакить
І одцвітають блідоволосі дні,
За повіткою голодні собаки
Доідають торішній гній.

Моя золота береза
зажурно дивиться в вохку імлу.
О, де ви, де ви зелені плеса
моїх роспорошених дум?

Вчора дохдив до тропіка
і в палкучих просторах запалював душу.
а сьогодні, я, кучерявий хлопчик,
до льодового окіяну рушив.

Собакою буду верещати,
нібі гіцель мене в неминучі обценьки.
Я пручатимусь—не хочу за грати,
не хочу!

Піду я у робітничий квартал,
заховаю там склизькій сум...
Ах, яку я важку вагу,
біля золотої берези несучу!

ПАВЛОВІ ТИЧИНІ.

Кохаємо залізо й мідь
Бетони і чугуни —
Вд них родилися громи,
Але і співні струни.

Нарешті ранок забуяв,
Країна зорі має,
Списами, шаблями в боях
Ми з неба їх зіймаєм.

В пилу вовтузимось що—дня —
Квітки нехай в долині.
На революції конях
Сконаєм у борінні.

Наш кінь реве, копитом б'є,
Подібний завше бісу
І панцир радості кує
Новий коваль залізу.

НАРОДНЯ ПІСНЯ.

Ой зацвіла папороть
зацвіла
на Купала в темряву
між дерев.
А у лісі реготом
лісовик
прокидає шелести
і жахи.

Ой, як хочеться, хочеться
взяти скарб —
ті червінці - блискавки
під дубком.
В позолоту кралею
уквітчать
це життя сучаснеє,
що скиглить.

Ой зацвіла папороть
зацвіла.
Та не в казці жити нам,
а в борні!

Битими шляхами побитими
..буряк рясно поле вкрив..
рипіли вози, гарби —
йшли: час вів.

Співали пісні голосно,
а на розі висвистував димарь.
Далечінь вабила, вигравала
(кольорами: фортеці),
а позаду обізветься
пільма.

Та невже то, братці, нема далі шляху?
Та невже то завше золотєє поле?

Ой ти моя чорнобрива воле!
Тільки далі шукати тебе..
Тільки далі!

..І в душі захлюпощеться дзвін
..Молотки! Молотки!..
..Далі. Далі!

На вулиці Свято —
у вінках дівчата
з хлопцями заводськими
ще й за рученьки взялись.

— Ой, куди ж ми йдемо,
парубки кремезні?
— У завод! У завод!
— Ой хотілось любіі
на лани широкіі
в квітах поринать!

— Ні! Туди не хочемо:
що-на! завовтузилось —
ми йдемо кувать..

Отказали хлопці
й потягли за рученьки
молодих дівчат.

І затихла вулиця,
де оселі туляться
до повільних хвиль.

А на брамі мрійними
золотими дзвонами
проросла блакить.

У полі голосить мати
Така худенька мати в зморшках,
А на душі у неї волохато,
І отцвітають синьсоокі' волошки.

Дивиться на шляхи жахні —
Завели її сина Олелька..
Ой ви заводи й шахти,
Буду я з вами без веселки.

Які ж то, які ж то тайни,
Крають матерне серце
І коли ж її син ростане,
Як голубка, що у височіні в'ється?

Не розуміє матуся що се,
Коли рух до офіри прийде
І голосить хуленька, голосить,
Як той старець - вигнанець Овідій.

За зеленим гаєм
покотився стріл
Хмари - зграї
Дим

Тумани у лузі,
по ланах
Нубо ще охмарте —
— Бах - ба - бах!

Ростріляли поле,
роскидали цвіт,
а бандура в зорях
у руці.

І криваве море
бездоганний сміх
налива повітря
фарбами весни.

Ще раз покотився
від гармати стріл...
тікає морок
стовбурами... дим...

Слово „повстання“ таємне
Чув я, як в тирсі давно
Вечір збентежений темний
Скиглив повстання зерном.

В грудях на серці зростала
Хвиля бурхлива - живець
Подих скорботи невдалий
Здатний не був вже на герць.

Також схопив я повстання
В жвавих ланах громовиць,
Чув я повстання в зітханні
Кволих байдужих телиць.

Щось ще гойдається в думці —
Що? Небезпека, не варт?
Солодко вмиць перегнуться
Щастя підхопити вжарт.

Слово „повстання“ палюче,
Блискавка грізна, зросло —
Бачиш, як певно, жагуче
Світ обгортає крилом?.

Т Р І О Л Е Т И.

I.

Маковіє чайма на воді—
То на сході проміння гуде,
Щоб покласти в колиску людей—
Маковіє чайма на всді.
Всесвіт хворий, хвилюйся радій—
Се спаситель до тебе гряде...
Маковіє чайма на воді,
То на сході проміння гуде.

II.

Мандаріни із Мальти везуть
І у фуру впряглася зоря...
Зникни геть на майдані бурьян—
Мандаріни із Мальти везуть!
Хто це крапа осінню сльозу?
То пітьма шкереберть за моря—
Мандаріни із Мальти везуть
І у фуру впряглася зоря...

Стовб... Стовби...
Кабель переплітається над землею,
Переплітається.
Шлях,
Брук,
Гук.
Ідемо і шукаємо щастя
Голубиною
Навіть місяць блідолиций
Зернить...
Стрункіш прискореним кроком—
Оком!
М'язи накрийте,
Легені в міх!
Тріщить під силою громовиці
Старий дуб...
Стовб!
І кривавими солдатськими багнетами
Роспанахало нетри.

З одного боку посіпаки, продавники, кнурці,
А з другого мерці
Або не хочуть до нас іти з блакитним словом.
О де ж ти? Де ти златоустий
Співець індустрій?

Від цукроварні, що леліє
Ряснозелений погляд поля
До рудні крок.
І потихесеньку туди, під браму,..
Мамо! Мамо!
Ми вже не бачимо твоїх квіток,
А наші груди хочуть ласки...
Ох, ласки—казки
Про життя прийдешне.

Послухай, весно гуртова!
Наш потяг в небо не погасне—
Він— спіле сонце у жнива
Того й чекає забуяти,
Як після дощину рилля...
Та хто ж візьметься оспівати
Закинутих хохлів в Донбас?

То ми до вас, кохані брати—
Бо з музою одружились вже
І з вами підемо туди—
За обрій.

АХ, ЯК МЕРТВО.

Ах, як мертво навкруги, як мертво,
Запеклися на залізі уста іржи
Пеленає революції мовчазні жертви
Моїх думок распатланий кужіль.

Застигла тиша і скиглить
Круків примарною печаллю...
Невже не можна запалити
Тебе, заводе, хоч одчаєм?

В зубах шматок у вальківниці—
Це рейка, і не родилась так,
А рот давно розкритий пічці
Губою Пятий не хитав.

Цвірінькає піддашша горобцем
І переможно небо тулиться до скла.
І навіть сонце тут несе яйце
І зімнього і літнього числа.

.

О, рогаль — лосунь
Синєблюзих мрій
Намантач косу—
Вітегострий ріг.
Не підстреле, вірь
Сагайдак руїн
Там росте перій
І нема шипшин

Але мовчить застигла тиша..
Ах, як мертво навкруги, як мертво!..
Пеленає революції мовчазні жертви
Моїх думок распатланий кужіль

Центральна
наукова бібліотека
АН УРСР
Акт № 1893
№ 12 100 - 25

Коли куделить павутиння
В зеленій ятці і на корчах,
Паланка димарів убранням синім
Кладе на простір весь похмуру печать

Корінно тхне у травні над бузами,
Садок нап'явсь білизою квіток,
А батько мій із козубу звисали,
Землі шпурляючи залізне мито

О, тато, тато, хто більш тебе кохає?
Який дарунок я з блукання принесу:
Ти кождий день в устах огонь ховаєш,
А я його раптово тільки ссу...

Невже забляк той час годин у криці.
Коли котятком я в залізнім животі,
А потім вилізав з під-сивої спідниці
З овіяним лицем, кремезний і рудий?

Невже я загубив доріжку із посьолку,
Ростанув твій злунований гудок?
Невже ми все життя проклацаємо вовком,
Не вбачемо твоїх вогневих ягідок?..

Чайма-димарь в очах і мариться з скиглінням
О де ви заводські, струнки мої списи?
Паланка димарів убранням сизо-синім
Ховається в моїй закованій сльозі...

т. Сосюрі.

...То диму молоко душа на жито точить,
З телячих стійл йдемо в шатро сталевих днів,
Маячить шлях один й не підуть наші очі
Ловити злота цвіт, блукати по стерні.

Бузок дзеленькотів про содові заводи,
Дзизкучий дзиз опік в ту мить змарнілий зір,
Коли заліз в твій спів—у мед золоторотий
Й зазнав, які пісні везуть твої вози

Та як же хороше гуртом зорю кохати
І мити їй в ставах волосся блиск рудий,
А з днем новітнім йти—з цим півником чубатим
По пахощах життя у зоряні сади.

На минори розсипалась мряка,
І летить з осики лист,
Але серце моє не залякло,
Не замовкло, бо я—комуніст.

І іду я дорогою, вітром,
На долоні у мене зоря,
Завтра маю пільму освітити
У тайзі, у морозних зирян.

І ховаю в курначчя генія...
Це—не Буда, не Магомет, не Конфуцій
І не приймете ви його без преній,
Бо він із черева Революції.

А на дворі „memento mori“,
Тротуари бредуть в журбі
І вистукують—чуєте?—скоро
Закришталються й очі повій.

Та не зріжу собі я голову—
Залізник я і чути мій гук,
Краще вмить опинюся голий
на снігу!..

Безмежно журніі оселі,
Ваш пильний погляд на красу
У пісні навіть і веселій
Ранений сховує лосунь.

Яка то скрбна далечінь,
Коли у присмерки під тинем
Натхненні д'ви й парубки
Село колишуть, нібі в казці,
Своїм ой--оканням лунким!

Жевріють спогади.. про що?
Ох, повідь барв не потопа
Жагучий потяг в безнадійя
Стели! Степи!
Від вас, степи, я!

БЛАКИТНИЙ МЕД.

Блакитний мед до уст прилип,
душа метелик колекційний
приколена натхненням до небес.

Атени... ах! цікаво... ах!
Блукав і там над містом місяць
і до пісчаних берегів
тротуарно кораблі тяглися,
а в щоглах кублився
уламок бурі.

Але не бігали тоді за гармонійними сінтезами,
Не музиканили повітря
аеропляни.

Лишень у вечорі шуліка
кружляв в горі,
а біля нього метушились
тендітні ластівки,
що потім крапками сідали
на височінь.

Атени... ах! цікаво... ах!
Душа метелик колекційний
летить ще далі, в міжпланеття,

Вже пролетіла спогад другий,
на третім раптом расп'ялась...
Чоло прострілене не жалом
веселки бджілки,
а журбою.
...Та горлиць вона лежить
одну лиш мить,
а потім знов біжить, біжить,
біжить
покштувати мед,
блакитний мед..

Через переліг і байрак темний,
По лісах на поле й на місто
Продераються в світлі таємнім
Майбутнього зоряні в'єсти,

Під стріхами забрязкотіли сімфонії,
Задмухала бузкова меса,
Проколело світові гони
Гострими гармонійними лезами.

Швидкуйте ж розперезані товариші.
Бабахайте, бийте в бабухатий бубон,
Рубайте, рубайте прокльонів гуджі—
Ну-бо!

Підвівся день. Уперся в небо.
Зітхнув так соняшно на світ,
Пролляв червоною фарбою
На сірий тоскний краєвид.
Чи кров'ю може? Може кров'ю?
Але життя тремтить любсв'ю
Здоровлям пишним квітнуть всі
По діамантовій росі
Йде чоловік.

На кучугурах минулого
Повстав спогад-соняшний промінь,
Задзвінів крик у повітрі ф стулою,
І похмурились золоті брови.

То не крики я чую, а зойк...
Ах лани зблідлі до смерти!
Серце плигає раненою козою.
Осінь.

Я із жовто-блакиття перший
На фабричний димарь зліз.
Журавиних пісень моїх верші
По цехах розставляю—скрізь.

Годувала мачюха недоля
Збайстрував мене батько кукіль...
І до тебе, матусенько рідна.
Моя крице, прийшов звідтіль...

Низесеньке тобі вітання
І уст моїх вишневий смак ..
Нових хвилин підняв медяник,
І з ним—вперед.

По великих шляхах, по майданах,
На бруку міцнім і гулкім,
Ніби з огнищем на купала-івана,
Я плигаю, плигаю з ним

Біля мене метушаться туться
Скалки від розбитої пляшки,
! співакть теж революції
Зітхаючи у минуле важко.

Тільки ще у кізячим царстві
Під вівсяних ланів лепетень;
Догораючи ледве хвилясто,
В домовину веснянка бреде.

Зі святими тобі упокій,
Я кохав і тебе, як зірчанку,
Повивав пелюшками мрій
Життездібности кволоі ранком.

Бачу распач і плач дерев,
Коли росник до тебе підходе,
Та даремно, вже сонце оре
Цілину на инакші городи.

Не розчише чорний пар
Борона мойого натхнення.
Не піду я блукать по степах
І ловити струмки-теревені.

Ох, ти сонце, блискучий кран!
І у нас верещить у заводі,
Тільки має чорнявий жупан
І по иншому котить.

Так співай же, сурмо, в цех—
Я із жовто-блакиття перший
Уловись синєблюзе лице
У мою журавиную вершу.

ПОЕМИ.

В ЕЛЕКТРИЧНИЙ ВІК.

Красномовного мудреця Бояна
в хуртовину
промайнула
тінь.

І обіжно на подій екрані
фаркнув люкс.

І читали:

Степи Залізняка і Гонти,
а на зорі—
гайдамацький рев.
То ведмідь блакитноокий
біля твоїх дверей.

Гляди ж щоб думок анемона
на релях не закурявила лист,
бо тендітне досягнення гроно
упаде на траурні ризи.

І молився я:

Отче наш—електричної системи
віку!

На твоїх крицевих віях
запеклася майбуття сльоза.
Твоя напруженість воліє
на патлах буйних днів

провести лабіринти смаку.
Да святиться—
твое імя.
Да буде твоя непохитна воля
там—
на землі.
як тут—
в заводі.

І глузували над святим святих,
і в сміх
підмішували кал.
Вони не знали тих доріжок
і шлях той бурьовий,
що нас виховував
тримати руху стяг.
Іх розуміння, що жоржній
у діжці згук.
Іх приборкала тирса, поле
і шелести журби,
а клуні рип колись повісив
життя їх на снопи.

І казав я:
Покиньте мріяти мертвим!
Давайте посолодимо сучасний мент.
Ви хочете, мабуть, жерти?
Так і я ж хочу!
Чуєте?
Ах, не варт!
Вас розбуркає лишень Марат.

А я (я не покину ранок!)
і ваших і своїх дітей
уберу у віяло фазана
і поведу в майбутнє.

1.

А вчора степ шумів...
Ох, як метушився степ!
Чекали у місто гостей
троглодітного віку.

Тулились до будинків
примари переляку,
десь скаучав собака,
а потім вив
на хмари.

Було небо повне, як вагітна сіро-
ска дівчинка.

Але була виснажена душа—
кинено її знесу в лабеті..
Ша!..

Серце мєє, де ти?
Гривязане на нитку
і мусиш під'агатити кров?
Невже воли і корови
кізяками нагодують їх?
Невже мукання золотої телиці
вартує ударів по ковадлові?

Ні! „Сила солому ломить“,
а їхня воля
за ґратами біляозерного вихо-
вання.

Ах, я знаю цю в'язницю.
У ній і мені—атому мільонноголо-
вого тіла
було гарно гріться
на коміні з жеврівшими колоссями.

Я згадую волошкова тиша,
дзвіночки в вербах шарудять по-
хило,
а легіт припоясав межі,
розпустивши бузкові крила

Іржали десь на луках коні,
і так боязко було кинути голосівку...
Хотілось забрести до самих фара-
онів
і дмухати на нетутешню музику.

Все це я знаю... Має насолоду і
пелюшковий сморід.
І от на годину
у ланцюжку чоловічого життя
ви маєте ще раз посьорбати
отрути.

А я, як лаврик,
покину сад улітку під морозом
своїм зраненим оком.
Хай! Я почекаю!
І брук мій—у глушінь. майдани
притаяться..
Я ж біля машини стану.
І ремінь заспіває про іншу пере-
могу,
про авіо-часи...

2.

І буде так—
я вмиць скричу:
Гей просторніш мені дорогу!
Це буде перший сказ.
За ним заспівають і перетворяться
в блискучу мантию
дійсности
казки утопістів...

Я не схотів бути Паде - Кале і Ля-
маншем
і роздерати землю.
Я хочу нести вісти
з берегів електричного царства.

Але я—не Гастів, не Маяковський,
не Єсенін,
я з української діжки беру хміль.
Я лишень (по персіянські) пенід.
І кому ж, як не мені,
мисль свою пускати амазонксю
в далечінь?

Я буду уїдливою нянькою
біля вас,
бо ви розібете коштовні вази,
і будемо укупі плакати
ще один вік.

Ви розумієте мене?
Я—це fuga!
Во імя ваших—
Отця і сина, і святого духа—
Я—ми.

Слухай чоловіче:
Да не будуть тобі бозі другі,
тільки мое засмажене обличчя.
Це—не наруга—
це сердечна порада,
бо мені вклоняються не лишень.
Дніпрові русалки,
але й окіянські наяди...

Хто міжпланетних мрій
таємність розпутляє?

Я.

Я лоно страдниці землі
в троянди уквітчаю,
а кров
і бризки мозку під мечами
перетворю в вино й желе.
А фоворіти мої—бурі
гієні очі попечуть,
і потечуть
часів Адама ріки...

Ах, швидкувати б, заарканити
цю мить!

3.

Степ замовк.

Мовчить.

Гризе наші виснажені крижі.
І я мовчу. І в цій мовчанці
ховаються зорі далекого - близького
і трагедія сучасности

Вулиці примружили єхидні очі
і вийшов вчорашній жужу
з приватною ініціативою в кишені.
Чути на брукові крізь шум:
Ага!

Це до мене.. Ну і шож --
не повернеться Мойсей у Єгипет,
а сьогоднішній Прометей
умовно—
неприковано - прикований.

Одно зусилля в зувиллях вікових--
і вільний заспіває вільним.
А місто і степи
шпалерами пропустять
уїдливих пророків
до арки на тріумф.
Сплете вінки історія
з фіялок - сміхострумск,
і уквітчає шлях.

Вона ж примусила
іти
в прийдешне.
Вона ж поклала колючок,
бар'єри і паркани.
Вона! Це все вона!
І я, коли бракує палу,
сітчаю розумом
всесвіт
життя.
І глум, плювки
приймаю доброхітно—
офіра
це...

Ах, карнавалюйте свої оселі
і огадюйте оазу міст,
я все ж упертий, хоч невеселий
і неосяжний бажання пляц.
Іду похмурий в крицевих дзвонах,
ростаборився по всій землі..
бори в задумі... ідуть кольони...
бори—кольони...
То я іду.
Іду—
по льогорифмах—
бо вічний
дух
мій.

4.

І в цю хвилину
вашого розгнузданного свята
стою біля машини
і слухаю пісню безмежности.

В руках румпель—
веду корабель машинізації.
І повернути землю
вже маю твердь.

О, Архимеде!
Твоя сива голова прострілена
сяйвом.

Нащадок прадідів великих
вже скрикнув—
Еврика!
І із провалля літ
нова Америка,
Месія і Колюмб

То—
Колектив,
заліза міць
і я.
І на минулого полову—
притьмом беркут—
огня.

Цього і досить
А там, по-малу в реп'яхах,
в мамуловатому коші
хтось прогремить—
Товариші!
І табуни проколе мрія
і глузд творіння.

І хоч вовтузиться блакитноокий
ведмідь
і б'ється у бекет з погрозами по-
жеж—
і я бреду і ти бредеш
вперед.

5.

Так споконвіку було.
Одні упирались з ганчіркою в руці,
а другі тяглися до стягу зорі
і йшли за хвостами комет,
горіх роскусивши буття.

І хіба посміє вічність
шпурнути в моє обличчя
докір?
Я відчуваю, як мої плечі підніма-
ються
у височінь.
Я проростаю мудростю, величністю
природи

І не вам, льокаям склизької жабиної
пристрасти
зупинити мене!

Я вже бреду по мрійній вохкості,
по асфальтах прийдешнього.

Окіяни запінили береги
і мелодійно музиканять повітря.
Обшир—
до Оріона.

В моїх грудях товпиться
легкоморезний цвіт
осінньої турботи.
Мурашки золотої радості
плазують по спині.

І всюду бачу я
електрики блискучі очі.
І всюду чую я
прелюдію машин до людського
життя.

А Україна, всесвіт—
в купілі боротьби,
і біля них—матуся неминучість.

.
Так крок кривавий тисячеліття
свою одміряє добу.
Зітхне так легко людскість,
і під березами незгод
опороситься немовлям.

.
Але ще довго буде степ
ревти.
Я знаю це
Не раз іще гостей
з звіриними очима,
що гірше татарви
часів перегорівших,
чекатиму до себе.

Хай буде так!—інакше і не можна...
А я в той час у електричний вік
ступатиму поволі
і в електричний вік—
прийду...

... На димарях похмурого заводу
і на полях, в шматках крові—
читаю заповіт.

ПОЕМА МОЄЇ СЕСТРИ.

Весняні квартали.

Ріг

Моя сестра повія..

Вечоріє.

— Беріть мене всі --

для вас

фльондра я.

В лихтарях червоних

відблиски крові --

це юначя кров

— моя.

Йдіть на мое лоно.

лоно у квітках,

зазоріє в персях

в голову туман

.. мріяв і гукав..

Росте жага.

В заулках метушаться кнури.

Печуть, печуть жалами

Стьожки підфарбованих брів.

На банях церков присмерк.

В очах умірає день.

Конуси. Квадрати. Призми.

Б'є. Гуде.

Місто.

.
Крізь корину землі,
у глибінь,
де гамула задихалась
важко,
ватажки моїх дум
побрели
Сутеніло у недрах
.. тім'я темряви
.. глухо

І конало тремтіння
надземне
на мережці зітхань.
Два кроти із жагою
велетенського жаху
ссали кров один з одного.
там.
То був герць за самицю
незрячу.

От нарешті один переміг
і пожер супротивника
хутко,
далі ліз у кубло до гарячого
тіла
і— насів
Я на полюс летів!

Я на полюс летів,
де на кригу бамбули
з окіяну вилазили
— злучка.—

I.

.. Чорноброва запашна самиця..
Я! кинула в нашу бурю радість
і на інтернаціональні позиції
положила свого серця шмат.

Тато мій сухітний робітник
(Пом'ятаєте в огняній к'урделі?)
Думала про первістку весни,
дрімала на зоряній скелі.
Прийшла вона, метелиця завірюха
зашугала по кварталах темних,
і я вулишна шлюха—
віддалась революційному темпу.

.. Тепер—
 лихтарня гасне.
Тремтіння... Ранок...
Летять соняшні гасла ..
Земле кохана!
 Скільки тих бездоріжних
 доріг...

Підемо, товаришу, шляхом,
де купчиться над головою грім
і майорять прапори в очах.

Далеко, брести далеко,
багнети терору на путі
стерезуть,
але під браму комуністичної
Меки

З тобою, вітре, побіжу!
З тобою вітре, побіжу
в діадемі червоного страждання
Гей, ти, буржує!
Я дочка робітничого повстання.

II.

В присмерках казарми.
Біля воріт червоногвардієць
вартувий
— Моє серце з вами —
я уже не повія.

Але боюся йти. Прислухаюсь.
На моїй тротуарній душі сніг.
А в грудях лебеді ховають
свої берегові пісні.

І мріями на край світа лину
по дистанції нахабної мети.

.. присідають минулого тіні

.. за будинки хвости.

Підійшла. Знизилась вії
.. очі світової революції гостро.
Ти?

Я!

І перейшла поріг
Біля мене вітер пробіг
і—
зник

III!

Мої рідні заводи,
а під небом зімовим списи..

—До полків! До загонів!

—Всі!

Я завагітніла зорею,
вже під ребром усміх лоскотав—
то на горизонті кублився
наш жіночий молодий світанок.

І пішла поперед усіх,
одгетькуючи міщанське щастя,
що так довго, безмежно довго

роздирало життя на частки.

.....

Ой ти світе бурхливий!

Я вільна!

Я скину подвійну вагу

...Б'ються об мури хвилі,

а я на сріблястім хребті,

Б'ються об мури хвилі—

бурі руді...

Слухайте— я— Мадона,

Спас у низу живота,

тільки у мріях на льони

він фантазійний злітав.

Слухайте— я— Мадона,

плоть моя щира спіє,

син мій приїде—чекайте!

син, кучерявий Месія

Проклямація 1-а

Трудівниці всього обширу!

до вас моя проклямація.

Візьміть мого протесту бунт.

Вам правди огризки сніться,

я чую, як зоряні віки гудуть.

бо мої жіночі рухи
причастились
до нашого визволення революції

.

IV.

.
Уперті буйволи копитами баскими
одбили заклик мій—атака на нівець
Але в просторах він летить, не згинув—
перед очима мерехтить нове.

Уперті буйволи—породження самиці
повстали чередою на всіх шляхах,
заплуталась в віках свідомість—буйволиця—
—Махай!

І я... ах, я згортаю крила,
примруживши себе, як сива далечінь,
у мозок уп'ялись шаленства стріли
і брязкотять передчуття мечі.
І знову я

сама.

V.

Повз паланок м'єї муки
за сопілкою сумнів:—

над офірою тихенько
оксамитом темна нічь.
Грають лози—верболози
в зоряницях запашних...
Я-б хотіла так далеко,
де в весельці смолоскіп

Біля тину голубого
відкіля цей тічки рев?
Отерорте-ж і кохання
кришталева рветься плоть!
Повз паланок м'єї муки
за сопілкою сумнів
Грають лози—верболози—
оксамитом темна нічь.

VI.

Гей, херувими і серафими
усіх раїв!
Сідайте на оксамитові килими
в туман.
Ще прийде час
на вас.

Шугає, шугає курява.
Не революція—зіма
...стою обурена
...тьма.

Шугає, шугає курява
Він, білий сміх
...стоїть обурений
товариш мій.

Шугає шугає курява
світи мете
...стоїть обурений
і ворог степ.

Гей херувими і серафими
прокляття вам ..
...Так інтродукція
в туман.

VII.

Плоть моя!
в гаремі атмосфер
несу тебе у чаші
з фабричних врат.

Ти заспіваєш
на синім пароплаві
—Я не сама!
—Я не сама!
О, вітре!
О, любий раві!
Я перейду весну кошачу
і знову сміх свій намантачу...

О, сине мій! О, сине мій!
Я—Магдалина! Ти—Палій.
Ударь смичком—я хочу з вітром...
...у вільний дух і плоть повірте!

Горить, пашить на небі кокс
і запланетився мій поклик.
Я вірю в сяйво Волосожара—
і вже бредуть понуро вовки
я вірю в електричний блиск—
і наречений кличе нас.
Я бачу—

вже здихають хмари
безцвітні маси.

VIII.

Проклямація 2-а

Товариші комуністи!
Станьте зі мною поруч
і знову в сурми:
—Меч!
Іде мій ворог
буденний час
Лишень від вас
чекаю я поради
і оборони.
Ах, зоря моя так стогне—стогне:

пісчана пустеля без води
Мій дух не запалив світанком тіло,
і тіло знову ссуть кроти.

Я ваша матір і сестра
лежу у пристрасти
брудних обіймах.

—Ганьба землі!

А ну бо крик в повітря:

—Повстаньте всі!

Наш дух не знав іще руїни,
там буйно рух ще не косив.

Гей, революцію для духа!

Так вам говорить

колишня

шлюха.

XI.

Ще не видно нікого на тирсі
по за плесами соняшних вод,
і зажурний в провалля схилився
сподівання жіночого гльод

На межі з запитанням самиця,
..Хай вам флюгером плоть будé.
--Я не хочу лишень окотиться
--Я не хочу цього й для людей.

Хто з вас знає смак терору,
побував у безодні громів?..
Я дивлюсь швидко-льотним зором
не на сотні—мільони миль.

Для мандрівника моря води,
громовиці, жах, смерчі—
для воскресшого тільки полботи
іще далі, туди, в далечінь.

Так навіщо-ж на мить зупинятись
не сказати, що плоть, а що—дух.
Я сестра і скорботная матір
із журбою своєю бреду.

Х.

Та ні!
промайнуть синьоокі сні.
Але й не прокинеться лихтарня...
Не забризкають мою спідницю
тротуари
під крапання осінньої мжички.
Не піду я віяти повію
по проспектах, по мостах.
Забита моя доля шлюхи
рухом.
Я дивлюсь на вас—
на вас простітутки

без формальної проститудії .
І мені робіться так зимно,
як на розі льодової ночі
Я іду тоді до брами заводу,
бо підсніжники нашої весни
запахнуть
в ранковім диму праці.
Чуєте заліза лязг?
Виковують нашу подвійну волю,
скидають з нас подвійну вагу.

...І нарешті заблакитніє органом:
—Радуйся, плоть моя!
Радуйся!

...Вільний дух спішить до плоті—
так синтез в істоті.

Зміст.

	Ст
Досвітні симфонії	5
Клавіатурге	10
Тіні	12
Ми	14
Подивись на крицю	15
На цвинтарі	16
Пам'яті Г. Михайличенка	17
Смуток	18
За обрієм зима	19
Голод	20
Моя золота береза	21
Павлові Тичині	22
Народня пісня	23
Битими шляхами	24
На вулиці свято	25
У полі голосить мати	26
За зеленим гаєм	27
Слово повстання	28
Тріолети	29
Стовб., Стовби	30
З одного боку	31
Ах, як мертво	32
Коли куделить	34
Сосюрі	35
На минори	36
Безмежно журні	37
Балакитний мед	38
Через переліг	40
Підвівся день	41
На кучугурах минулого	41
Я із жовто-блакиття перший	43
Поєми	45
В електричний вік	47
Поєма моєї сестри	60

3. 100-25

P. л.
№ 8923

1000-00

V-C-P-P
V C E V
K P L I
T K O M

Худ. Сен. Голов-
політосвітн

103

1

кар. с. 8